

SYMPTOMY KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

Za symptomy krzywdzenia rozumie się takie wskaźniki (przede wszystkim stany, ale również sytuacje, wydarzenia, cechy podmiotowe małoletniego, innych osób lub środowiska), które identyfikuje się jako możliwe oznaki lub skutki krzywdzenia.

Choć niektóre oznaki lub skutki mogą się wydawać jednoznacznym następstwem krzywdzenia, nie zawsze jednak tak musi być. Pewnym jest, że poważne i silnie wskazujące na krzywdzenie symptomy powinny być niezwłocznie wyjaśniane (przede wszystkim co do kontekstu ich pojawienia się).

Rozważenie możliwości krzywdzenia oznacza, że krzywdzenie stanowi jedno z możliwych wyjaśnień. W takiej sytuacji konieczna jest dalsza ocena sytuacji, tzn. należy w miarę możliwości wykluczyć inne wyjaśnienia danego symptomu.

Symptomy krzywdzenia małoletnich można podzielić na kilka kategorii, np.:

- „symptomy **fizyczne**”: ślady na ciele małoletniego, siniaki, otarcia, złamania, odparzenia, ślady duszenia,
- „symptomy **emocjonalne**”: trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji, nagła i silna ekspresja emocji, negatywny obraz siebie, silny strach, okazywanie agresji,
- „symptomy **poznawcze**”: spadek wyników w nauce, niewystępujące wcześniej problemy z koncentracją i pamięcią, trudności w rozwiązywaniu problemów,
- „symptomy **behawioralne**”: problemy z podporządkowaniem się regułom, wycofanie, nieufność, agresywne zachowania,
- „**objawy molestowania seksualnego**”: ból, zaburzenia układu pokarmowego i moczowego, reakcje psychiczne, wycofanie, poczucie wstydu.

Ważne jest, aby nauczyciele byli wrażliwi na zmiany w zachowaniu uczniów, obserwowali je uważnie i rejestrowali niepokojące ich symptomy, mogące świadczyć o krzywdzeniu małoletnich.